

MFF MYJAVA 2026: Melódie moravského Slovácka, tance od Iónskeho mora, tradície Líščích Indiánov, energia mexických regiónov aj rituálne masky Západného Bengálska

19.5.2026 - Babčáková | Mesto Myjava

Myjavský folklórny festival aj v rámci svojho 66. ročníka dokáže všetkým návštevníkom, že prívlastok medzinárodný nemá len tak náhodou.

Na podujatie so štatútom CIOFF International Recognized v júni 2026 totiž zavítajú aj atraktívni hostia z piatich krajín sveta, ktorí divákovi predvedú tradície svojich regiónov. A rozhodne sa bude na čo pozeráť.

ČESKÁ REPUBLIKA

Soubor lidových písní a tanců Danaj zo Strážnice

Súbor ľudových piesní a tancov Danaj patrí medzi významné folklórne kolektívy južnej Moravy. Sídli v Strážnici, malebnom historickom mestečku na úpätí Bielych Karpát, v juhomoravskej národopisnej oblasti Slovácko. V Strážnici sa nachádza zámok – sídlo Národného ústavu lidové kultúry, skanzen, Baťov kanál a organizuje sa tu Medzinárodný folklórny festival Strážnice, jeden z najväčších a najstarších v Európe. Slovácko sa člení na viacero podoblastí, vrátane Strážnického Dolňácka.

Súbor Danaj bol založený v roku 1959 z iniciatívy Vítězslava Volavého, ktorý mal pripraviť tanečníkov na II. celoštátnu spartakiádu. Názov súboru je inšpirovaný pomenovaním tunajšieho variantu starého párového krúťového tanca – danaj. Súbor sa od svojho vzniku venuje spracovaniu a prezentácii tradičného folklóru Slovácka. Vo svojej činnosti vychádza z autentických prameňov, ktoré spracúva s rešpektom k tradícii. Hudobne súbor formovali aj primáši Slávek a Vítězslav Volavý a celkovo tu pôsobilo sedem cimbalových muzík. Počas svojej existencie súbor vytvoril niekoľko celovečerných programov a predstavil sa na mnohých domácich i zahraničných festivaloch.

Popri umeleckej činnosti sa súbor venuje aj výchove mladých tanečníkov a hudobníkov a podieľa sa na udržiavaní folklórnych tradícií svojho regiónu. V bohatom repertoári súboru je prezentovaný aj spomínaný starý párový krúťový tanec danaj a mládenecký tanec skočného charakteru verbuňk, ktorý je od roku 2005 súčasťou reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO.

GRÉCKO

Kultúrne a vzdelávacie združenie Varda

Združenie v obci Andravida-Killini v západnom Grécku bolo založené v roku 1975. Je to miestna komunitná organizácia, ktorá sa venuje zachovávaniu a propagácii kultúrneho dedičstva, tradícií a spoločenského života v tejto oblasti.

Varda sa nachádza na rovinách v blízkosti Iónskeho mora, východne od lagúny Kotychi, v starovekom

gréckom regióne a mestskom štáte Elida v severozápadnom cípe Peloponézu. Hlavným mestom je Pyrgos.

Dobré pastviny a orná pôda umožňovali v regióne chov koní, dobytká a pestovanie ľanu. Tu vznikli v 8. storočí pred našim letopočtom aj olympijské hry, ktoré sa konali každé štyri roky v svätyni Olympia. Ide o jednu z najkrajších archeologických lokalít moderného Grécka.

Kultúrne a vzdelávacie združenie Varda prostredníctvom rôznych podujatí, sviatkov, vzdelávacích aktivít a umeleckých programov spája obyvateľov a návštevníkov, aby oslavovali miestnu históriu, hudbu, tanec a zvyky. Podporuje tiež rozvoj komunity a spoluprácu medzi ľuďmi všetkých vekových kategórií, čím pomáha udržiavať ducha a identitu oblasti pre budúce generácie. V repertoári má tradičné miestne varianty reťazovitých tancov v rôznych metrických variantoch v sprievode bubnov, píšťal a strunových nástrojov, ktoré mali obradovú, ale aj zábavnú funkciu. Prvý z tanečníkov v reťazi skokmi preukazoval svoju silu, šikovnosť a obratnosť.

Tradičné píšťaly v polovici 20. storočia nahrádzali klarinety. Používala sa aj strunová lutna, najmä na ostrovoch v Egejskom mori, ako sólový nástroj, a tiež perkusívny nástroj tubeleki – malý bubon a tamburína, známe už v antických časoch. Tradičný tanečný repertoár združenia tvorí množstvo tancov. Tsakonikos z peloponézskej Arcadie napodobňuje pohyb hada v špirále. Tanec tagali je kruhový tanec z macedónskej oblasti. Tanec tsamiko v ženskej interpretácii je svadobným tancom nevesty a družíc v regióne Ileia, v mužskej interpretácii je to tanec preukazujúci silu a vznešenosť gréckych vojakov Kleftes. Tanec syrtos tancovali vojaci gréckej revolúcie na Peloponéze začiatkom 19. storočia.

INDIA

Adibashi Chhau Dance Group, Západné Bengálsko, India

Zoskupenie tanečníkov Adibaši pochádza z indickej oblasti Purulia v štáte Západné Bengálsko na východe Indického polostrova. Oblasť je známa svojou divokou prírodou s pohoriami, jazerami, scenériou pokrytou červenou pôdou, ale aj starobyľou architektúrou pevností a dodnes živou bohatou kmeňovou kultúrou. Komunita Adibaši (v hindčine a bengálčine „pôvodní obyvatelia“), ktoré sa označujú za jedných z pôvodných obyvateľov indického subkontinentu, vznikli počas rozkvetu civilizácie údolia Indu a majú pôvod v kmeňoch Drávidov, Indoárijcov, Austroázií a Tibeto-Barmanov. Tieto komunity sa živili poľnohospodárstvom, lovom a zberačstvom.

Obyvatelia sú prevažne budhisti, niektorí uctievali hinduistické božstvá alebo vyznávajú archaické prírodné náboženstvo animizmus. Mnohé hinduistické praktiky boli prevzaté z adivášskej kultúry. Napríklad posvätný status niektorých zvierat, ako sú opice, kravy, pávy, kobry (nagas) a slony, ale aj rastlín, pretože boli kedysi pre kmene posvätnými totemami.

Tanec Chhau je tradičná kmeňová tanečná forma z regiónov Džharkhand, Odiša a Západné Bengálsko. Tento tanec kombinuje bojové umenie, tanec a rozprávanie príbehov a mýtov. Účinkujúci používajú energické pohyby, akrobáciu a štylizované bojové prvky na zobrazenie scén z najstarších známych eposov ako Mahábhárata či Rámájana a zobrazujú aj príbehy zo života prírody a kmeňa. Tanec Chhau vo farebných kostýmoch a rituálnych maskách odráža rituály, sviatky a kultúrnu identitu komunity Adibaši a je súčasťou Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO.

MEXIKO

Grupo Folklórico Costumbres, Apodaca, Nuevo León

Grupo Folklórico Costumbres bola založená v Monterrey v mexickom štáte Nuevo León. Nuevo León (Nový Lev) je jedným z 31 mexických štátov s hlavným mestom Monterrey. Nachádza sa na severovýchode krajiny a susedí s riekou Rio Grande, ktorá ho oddeľuje od USA.

Názov dali štátu španielski dobyvatelia v roku 1579, na počesť pyrenejského Kráľovstva León. V predhispánskej ére oblasť obývali pôvodní obyvatelia vrátane kočovných kmeňov Apačov. Keď prišli Španieli, niektoré etnické skupiny si zdobili telá farebnými nátermi na počesť svojich bohov alebo totemických zvierat. Počas šamanistických slávností rituálne užívali nápoj z kaktusu peyotlu. Verili, že jeho účinky prinášajú v extáze spojenie s božstvami, tancovali v kruhoch okolo ohňa a hrali na nástroje z dreva a zvieracích kostí. Súbor Costumbres združuje viac ako 50 členov a prezentuje tradičné umelecké prejavy rôznych regiónov Mexika rešpektujúc ich lokálnu identitu, históriu a tradície.

V repertoári súboru sú tance a piesne z oblasti Jalisco, známej hudobným prejavom mariachi. Predstavené budú aj folklórne prejavy z oblasti Nuevo León, ovplyvnenej európskym dedičstvom prelomu 19. a 20. storočia (napríklad folklorizované tance ako polka) a tradičná obradová slávnosť Chicaleros z obce Galeana, ktorá spája domorodé zvyky nosenia rituálnych masiek s kresťanskými obyčajmi obdobia Veľkej noci. Jej hlavným cieľom je prosba za dažď a úrodu kukurice. Súčasťou repertoáru sú súboru tiež tance z oblasti Nayarit, ktoré vznikli synkretizmom španielskych a pôvodných indiánskych prvkov v mestickom prostredí.

USA

Native Pride Productions z Jacksonville, Florida

Larry Yazzie založil spoločnosť Native Pride Productions s cieľom vzdelávať verejnosť o dedičstve domorodých obyvateľov. V súbore účinkujú tanečníci z rôznych národov – Lakota, Dakota, Ojibwe, Cree a Navajo, vrátane Meskwaki. Meskwaki či Fox Indians (Líščí Indiáni) sú pôvodní obyvatelia Ameriky z algonkínskej jazykovej skupiny. V ich jazyku Meskwaki znamená "Červené zeme", čo súvisí s ich príbehom o stvorení. Hrdina Wisaka mal z červenej hliny vytvoriť prvých ľudí. Historicky obývali oblasť Veľkých jazier a údolia rieky sv. Vavrinca.

Rodiny Meskwaki žili zo sezónneho lovu a poľnohospodárstva i obchodu s kožušinami. Jar a leto trávil v osadách v obdĺžnikových domoch. Na jar získavali javorový sirup, ženy pestovali zeleninu, muži lovili a rybárčili. V lete to boli losy a bizóny, v zime jelene a zver pozdĺž prítokov Mississippi. Indiáni Meskwaki sa venovali aj liečeniu prírodnými liečivami a extatickým rituálom. Totemizmus reflektovali kmeňové klany – Líška, Medveď, Bobor, Jeleň, Ryba, Vlk, Jazero a Hrom.

Meskwaki sa venovali aj koloniálnemu obchodu s kožušinami medzi severnou francúzskou Kanadou cez rieku Mississippi a francúzskymi prístavmi v Mexickom zálive. Pri prvom kontakte s Európanmi v roku 1698 odhadli Francúzi počet Meskwaki na približne 6 500 ľudí. Za 14 rokov ich počet klesol na polovicu. V 18. storočí viedli tzv. vojny s líškami (Fox Wars) proti francúzskym kolonistom. Francúzsky kráľ podpísal v roku 1728 dekrét, ktorý nariadil úplné vyhladenie Meskwaki. V roku 1851 prijali v štáte Iowa zákon, ktorý umožnil Indiánom Meskwaki kúpiť si tu pôdu. Asi 300 Líščích indiánov v roku 1851 predalo svoje stáda koní a prišli do Iowy, blízko dnešnej Tamy. Tá bola pomenovaná po Taimahovi, náčelníkovi Meskwaki zo začiatku 19. storočia. V druhej svetovej vojne viacerí Meskwakiovia pôsobili spolu s Navahmi ako spojovací agenti, ktorý svoj domorodý jazyk používali ako kód.

Dnes sú tri federálne uznané kmene so sídlom v Oklahome, v Kansase, Nebraske a v Iowe so sídlom v osade Tama. Osada Meskwaki v okrese Tama má kasíno, kmeňové školy, kmeňové súdy, kmeňovú políciu a oddelenie verejných prác. Meskwaki Nation dnes tvoria jediný federálne uznaný indiánsky

kmeň v Iowe. Tu dodnes majú spoločný majetok, vlastnú školu a snažia sa zachovávať svoje tradície.

V iowskej Tame sa narodil aj Larry Yazzie a ako sedemročný začal tancovať obradové tance svojho kmeňa. Tento vynikajúci tanečný interpret je zakladateľom a umeleckým riaditeľom Native Pride Productions. Vyrastal v osade Meskwaki, kde sa učil tradičnému spôsobu života, viere a umeleckým prejavom svojich predkov. Patrí medzi popredných expertov na tanec pôvodných obyvateľov Ameriky a získal mnoho ocenení. Ako sólový spevák a tanečník sa predstavil v mnohých krajinách Európy, Ázie, Ameriky i Austrálie. Larry Yazzie je nositeľom tanečnej tradície a víťazom národnej súťaže v tradičnom tanci, hrá na píšťaly a bubny. Predstavil sa aj na olympijských hrách v Atlante a na podujatiach v Kennedyho centre a Smithsonian Institute.

Súčasťou tanečných výstupov riaditeľom Native Pride Productions je hudobný sprievod píšťal, bubnov a spevu. Tradičný odev je zhotovený z pier rôznych vtákov, rituálne pokrývky hlavy sú vyhotovené z dikobrazích ostňov, jeleních chvostov, bizónej srsti a orlích pier. Každý kus odevu je tiež bohato ručne zdobený korálkami. Cieľom Native Pride Productions je zdieľať kultúrne tradície domorodých obyvateľov Ameriky prostredníctvom workshopov, predstavení, prednášok a predstavení pre budúce generácie.

zdroj: K. Babčáková

*foto: www.danaj.cz, www.facebook.com/politistikos.syllogos.varda,
www.youtube.com/@m.studiocharida224, www.facebook.com/GFCostumbres/,
<https://nativeprideproductions.com/>*

<https://www.myjava.sk/urad-pre-ludi/aktuality/mff-myjava-2026-melodie-moravskeho-slovacka-tance-od-ionskeho-mora-tradicie-liscich-indianov-energia-mexickych-regionov-aj-ritualne-masky-zapadneho-bengalska-3949sk.html>